

PROGRAMIRODA

H-1112 BUDAPEST, Budaörsi út 45.
Telefon: (36 1) 309-2627
www.gyerekesely.hu

Tisztelt Demján Sándor!

Értetlenséggel és elkeseredéssel olvastuk a Magyar Nemzetnek adott interjóját (Szabó Eszter: Ne várjuk a csodát! *Demján Sándor: Sokan fognak még lecsúszni a mélyszegénységbe*, Magyar Nemzet, 2010. május 3.).

Úgy tűnik, mintha kevésbé lenne tájékozott a szegénység, a gyermekszegénység problémakörében, mint a pénzvilágban, a bankszektorban. Nekünk ugyanakkor az a dolgunk, kötelességünk, hogy a szegénység, a gyermekszegénység természetét kutassuk, az okokat feltárjuk, és a lehetőségekhez mérten kezeljük, csökkentjük a hátrányokat. Nem új keletű a szegénység kutatása, hiszen szociológusok évtizedek óta foglalkoznak ezzel a kérdéssel, és szociálpolitikus kollegáikkal és számos civil szervezettel együttműködve rendszeresen figyelmeztetik a politikát a veszélyekre, tesznek javaslatokat a szegénység csökkentésére hivatott eszközrendszerekre.

Tény, hogy Magyarországon a népesség 12-13 százaléka, a gyerekeknek mintegy ötöde szegény az Európai Unióban is használt szegénységi küszöbrel mérve. A gyermekszegénység arányával nem állunk jól, valahol a mezőny második felében vagyunk, és természetesen, ha nélkülöző családkról, gyerekekről van szó, soha nem lehet azt mondani, nem vészes a helyzet. Az azonban erős túlzás, hogy – az Ön állítása szerint – ma több száz gyermek hal éhen Magyarországon. Ez egyszerűen nem igaz: vannak olyan szélsőséges nyomorban élő gyerekek, akik súlyosan alultápláltak, egészségtelenül, rendszertelenül étkeznek, hétfő reggel éhesen érkeznek iskolába, óvodába. Azaz, a probléma valós, semmiképp nem akarjuk elkendőzni azt, hogy a mélyszegénységben, nyomortelepeken élő gyerekek egy része valóban gyakran éhes, és nem kap megfelelő mennyiségű és minőségű ételt. Épp ezért betegesebbek is, és a korai egészségügyi problémák egész életüket beárnyékolják. Az is tény viszont, hogy nem hálnak éhen gyerekek Magyarországon. Egyrészt azért, mert az előző kormányok szociálpolitikájának kevés pozitív eleme közül az az egyik, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyerekek térítésmentesen étkeznek az óvodában, iskolában. Másrészt pedig azért, mert a legszegényebb szülők is a gyerekek alapvető szükségleteinek kielégítését tartják a legfontosabbnak. (A 2008-as adatok szerint 1 éven alul 553 csecsemő halt meg, túlnyomó részük az első 4 hétben, terhességi vagy szülési rendellenességek miatt. A csecsemőhalálozás nemzetközileg is viszonylag nagy, ami kétségkívül összefügg, ha nem is a gyerekek, de az anyák egy részének mély szegénységével, rossz táplálkozásával. Ezen kívül azonban a meghalt gyermekek száma egy-egy korévben 15-30 fő. **Az összes 1 és 14 év között meghaltak száma 2008-ban 241 gyerek.**)

És hogy honnan tudunk sokat a gyerekekről? Onnan, hogy a szociológusok, a témával foglalkozó szakemberek „végig mennek” a falvakon, interjúkat készítenek a szülőkkel, a települések vezetőivel, a pedagógusokkal és szociális szakemberekkel, adatfelvételt végeznek hátrányos helyzetű térségekben, mi több – különböző programok révén – személyes kapcsolatban vannak, gyakran együtt dolgoznak a családokkal, a gyerekekkel. 2006 nyarán indult el a Szécsényi Gyerekesély Program, majd ennek tapasztalatait hasznosítva – uniós forrásokból – 2008-ban további öt leghátrányosabb helyzetű kistérségben indult el a program országos kiterjesztése. Idén további hat, szintén leghátrányosabb helyzetű térségben kezdődött meg a program előkészítése. Ezeknek lényegi eleme a külső szakértőkkel támogatott helyben

történő tervezés, a helyi döntéshozók és szakemberek bevonása, a szülők és a gyerekek megszólítása, a különböző szolgáltatások biztosítása, fejlesztése.

Megdöbentő az az álláspontja, mely szerint „aki nem járhatja iskolába a gyermekét, attól el kell venni a gyermeket”. Valóban vannak olyan szélsőséges esetek, amikor a gyerek súlyos veszélyeztetettsége miatt nincs más megoldás, mint a családból történő kiemelés. Ez azonban csak a legvégső megoldás lehet, és a megelőzésre, a gondok kezelésére létezik a gyermekvédelem rendszere. Az Ön megfogalmazása azt sugallja, hogy nem is érdemes megnézni a rendszertelen iskolába járás mögött meghúzódó okokat. Hogy csak néhányat említsünk: a megoldatlan közlekedés, a sorozatos, feldolgozatlan kudarcok, a kirekesztő iskola, a perspektíva nélküliség, olykor a cipő hiánya, és így tovább. Nem gondolhatjuk azt, hogy a családból kiemelt, a szülőktől elszakított gyerek egy csapásra rendszeresen fog iskolába járni, és képes lesz a szülők képzetlenségéből, tartós munkanélküliségéből fakadó hátrányokat kompenzálni. Az Ön javaslata nem megoldást kínál, hanem keményen büntet.

Teljes mértékben egyetértünk viszont azzal, hogy „az oktatás és a szociális ellátás terén komplett programot kell elindítani...”. Erről szólnak a már említett kistérségi programok. Erről, illetve ennél sokkal többről szól a Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Program, amelyet az Országgyűlés 2007 májusában szinte teljes egyetértésben fogadott el „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia néven. Reméljük, a következő kormány komolyan veszi a gyermekszegénység csökkentését, a gyermekek esélyeinek közelítést célzó program megvalósítását.

Egyetértünk azzal is, hogy „a megoldás a munkahelyteremtésben és a megfelelő ösztönzőrendszerek kialakításában rejlik”. Tény, hogy Magyarországon – egy 2009 novemberében-decemberében végzett felmérés szerint – a foglalkoztatott nélküli háztartásban élő gyerekek aránya 22 százalék, ami európai összehasonlításban is nagyon magas. Reméljük, az „Ut a munkához” program sehová nem vezető közfoglalkoztatási kényszere helyett az új Kormány és a mellette felsorakozott nagyvállalkozók visznek munkát az Ön által is említett hátrányos helyzetű térségekbe, amelyekben a munkaerő nagy része képzelten vagy betanított, esetleg szakmunkás végzettségű, hiányzik az infrastruktúra, rosszak az utak.

Nem taglalva további megállapításait, talán elhamarkodott kijelentéseit, arra kérjük, alapítványain keresztül folytassa a hátrányos helyzetű gyerekeket támogató önzetlen munkáját.

Végezetül arra is kérjük, fogadja el tőlünk a „*Legyen jobb a gyermekeknek!*” Nemzeti Stratégia egy példányát, amely tartalmazza mindazokat a komplex feladatokat, amelyeket a gyerekes családok szegénységének csökkentése érdekében elengedhetetlenül és elodázhatatlanul meg kellene tenni. Fogadja el továbbá a „*Legyen jobb a gyermekeknek!*” Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottságának 2009. évi, *Gyerekesélyek Magyarországon* című jelentését, amely számos adatot, információt, elemzést tartalmaz a Magyarországon élő gyerekek, gyerekes családok helyzetéről, az Európai Unió mezőnyében elfoglalt helyünkről. Tisztelettel küldjük a *Menni, menni, muszáj menni* címet viselő albumot is, amely az ELTE szociális munkás hallgatóinak fotóin keresztül többek között azt illusztrálja, hogy a szegénységben élő gyerekek nélkülöznek, esélyeik, lehetőségeik jóval elmaradnak a kívánt szinttől, és ebben Önnek is, az új Kormánynak is, nekünk is rengeteg tenni valónk van. Azt is láttatják azonban ezek a képek, hogy a mélyszegénységben élő gyerekek még sem „halnak éhen”, sőt küszködő, de gondoskodó családban élnek, játszanak, ábrándoznak – mint a gyerekek általában.

Budapest, 2010. 05. 04.

MTA Gyermekszegénység Elleni Program munkatársai